

Nr ____ din ____

APROB

/ semnat /
01. noiembrie 2021

RAPORT SPECIAL
Sesizare din oficiu nr. ... din ...
Privind decesul unui deținut dată fiind evoluția ireversibilă a unei boli

A. Informații cu privire la procesul de cercetare:

1. În conformitate cu prevederile alin. (1) art. 22 Legea nr. 52 din 03.04.2014 cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsman), sesizarea din oficiu este un instrument de intervenție a Avocatului Poporului în cazul în care acesta constată o încălcare gravă a Drepturilor Omului, admisă de reprezentanții autorităților naționale.
2. Intervenția Avocatului Poporului este în putere de a reconfigura conduitele funcționarilor publici, de a preveni, per viitor, admiterea unor asemenea abateri.
3. Dată fiind dificultatea cercetării incidentelor admise în mediul carceral, fapt cauzat de marginalizarea victimelor și-a martorilor, probabilitatea de a mușamaliza retrospectiva incidentului, Avocatul Poporului a purces la o examinare etapizată a circumstanțelor cauzei, depistând vulnerabilități ale sistemului penitenciar pasibile de a se răsfrânge profund negativ asupra siguranței persoanelor aflate în custodia statului.
4. **Avocatul Poporului atenționează: Penitenciarul nr. 16 – Pruncul cu profil de spital a reprezentant obiect de dispută în diverse cercetări desfășurate de reprezentanții Oficiului Avocatului Poporului. S-a constatat că serviciile instituției nu corespund standardelor eficienței medicale, nu sunt în putere de furniza tratamente capabile a redresa stări de fapt, mai mult, acestea sunt direct răspunzătoare pentru agravarea sănătății deținuților-beneficiari și pentru decesul deținuților-beneficiari.**

B. Contextul cercetării:

1. Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale;
2. Ansamblul de reguli minime ale Națiunilor Unite pentru tratamentul deținuților (Regulile Nelson Mandela);
3. Cod nr. 985 din 18.04.2002 penal al Republicii Moldova;
4. Hotărârea de Guvern nr. 583 din 26.05.2006 cu privire la aprobarea Statutului executării pedepsei de către condamnați;
5. Cod nr. 443 din 24.12.2004 de executare al Republicii Moldova;
6. Legea nr. 263 din 27.10.2005 cu privire la drepturile și la responsabilitățile pacienților;
7. Jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului.

C. Faptele cauzei:

5. În data de 06.10.2021, Oficiul Avocatului Poporului a recepționat un Comunicat special cu conținut: *în data de 06.10.2021, la ora 07.15, în incinta Spitalului de Urgență al IMSP mun. Chișinău, secția chirurgie nr. 1, etajul nr. 2, salon nr. 216, a decedat de moarte naturală. Fără semne de moarte violentă P.G.A.*

Diagnoza stabilită: hemoragie din venele esofagiene, ciroza hepatică decompensată.

Ulterior, se comunică de către angajații Penitenciarului nr. 16 – Pruncul despre retrospectiva incidentului: disponibilizați în paza deținutului P.G.A., în data de 06.10.2021, la ora 07.15, au fost anunțați despre decesul deținutului. Alte date relevante incidentului – nu sunt incluse.

Avocatul Poporului consideră:

Rapoartele de serviciu ale angajaților instituției penitenciare sunt lipsite de precizie, nu concretizează modul real în care s-a consumat incidentul.

Astfel lipsesc date despre:

- **intervenția specialiștilor medicali;**
- **frecvența administrării tratamentului, tipul de medicație utilizată;**

- măsurile preventive administrate.

Mai mult, în unele rapoarte de serviciu sunt prezentate date care contrariază: deși unii angajați specifică deținutul P.G.A. s-a aflat în grija serviciului instituției penitenciare nr. 16 cu statut de spital, fiind ulterior solicitată intervenția serviciului medical de urgență; ceilalți angajați specifică: deținutul P.G.A. s-a aflat în grija IMSP Spital de Urgență al IMSP, în timpul evoluției bolii și-a survenirii decesului.

Adițional, se refuză a se concretiza date privind:

- momentul stabilirii diagnosticului;
- tratamentul parcurs de P.G.A. în incinta instituției penitenciare unde este deținut, dar și în instituția penitenciară nr. 16 cu profil de spital;
- aranjamentele alimentare și de asistență disponibilizate deținutului P.G.A.;
- concluziile medicale privind evoluția bolii;
- dacă deținutul P.G.A. a fost inclus în programul național de tratare a hepatitei;
- dacă deținutul P.G.A. a beneficiat de asistență medicală pe cont propriu;
- dacă a fost pusă în discuție liberarea de la executarea pedepsei a deținutului P.G.A. în legătură cu îmbolnăvirea gravă a persoanei.

Avocatul Poporului apreciază furnizarea selectivă de informații drept o metodă de mușamalizare a circumstanțelor decesului deținutului P.G.A.

Mai mult, o asemenea reprezentare a incidentului pare a reflecta: inacțiune în prevenirea evoluției bolii.

De altfel, asistenții medicali ai sistemului penitenciar au însumat doar calitate de martor, nu și de factor implicat direct în gestionarea situației de criză.

Adițional, Avocatul Poporului apreciază escortarea deținutului la IMSP Spital de Urgență drept o acțiune întârziată, propulsată, probabil, de agravarea ireversibilă a stării sănătății.

Prin urmare, omiterea declinării de competență în termen util, omisiunea aranjării unui tratament efectiv, lipsa de monitorizare a modului în care a evaluat boala, au permis încălcarea, din neglijență, a art. 2 (Dreptul la viață) Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale ale Omului, sub forma admiterii unor tratamente degradante, ne-apropiate respectării Demnității umane.

D. Obiecțiile Avocatului Poporului

6. Avocatul Poporului remarcă în multiple cercetări inițiate în referința Penitenciarului nr. 16 – Pruncul: serviciile activate, tratamentele oferite deținuților sunt inapte în ameliorarea stărilor de fapt, intensificând astfel suferința deținuților care le accesează serviciile în speranța că pot fi tratați și asistați.

Mai mult, acestea se fac vinovate pentru înrăutățirea stării sănătății, întrucât în perioada de criză, acestea nu dispun de instrumentarul necesar, dar și de gama de specialiști necesară pentru a răspunde realităților obiective.

Într-o măsură mai reproșabilă, Avocatul Poporului atestă: cu reticență sau cu voință întârziată se aplică prevederea alin. (2) art. 95 Cod penal al Republicii Moldova, care dispune: „Persoana care, până la pronunțarea sentinței sau în timpul executării pedepsei, s-a îmbolnăvit de o boală gravă, alta decât cea specificată la alin. (1) art. 95 Cod penal al Republicii Moldova, ce împiedică executarea pedepsei, poate fi liberată de executarea pedepsei de către instanța de judecată”.

O asemenea pasivitate admisă este în putere de a transforma perioada de executare a pedepsei privative de libertate într-un tratament degradant, inuman, cu repercusiuni grave asupra sănătății, vieții deținutului (în prezenta cauză examinată – pasivitatea în înaintarea demersului de liberare de la executarea pedepsei privative de libertate a permis decesul deținutului sub răspunderea sistemului penitenciar).

Într-o ipostază alarmantă, Avocatul Poporului sesizează că sistemul penitenciar nu conștientizează în profunzime problemele cu care se confruntă, admitând în lanț încălcarea Drepturilor Omului.

De altfel, lipsa de apreciere justă a realităților obiective, adoptarea unei conduite care justifică omisiuni, desconsiderarea recomandărilor venite în a asista perfecționarea serviciilor: sunt în putere de a complica procesul de repunere în Drepturi.

Mai mult, cu titlu de consolidare a faptului că practicile admise în prezent de sistemul penitenciar contrariază cu prevederile marcate la art. 2 (Dreptul la viață), art. 3 (Interzicerea torturii) Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale, anexăm Jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului relevantă circumstanțelor incidentului, care demonstrează: autoritățile Republicii Moldova sunt pasibile de a fi sancționate pentru violarea valorilor cuprinse în Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale.

1. Cauza Florea vs. România¹

În fapt

Reclamantul, care suferă de hepatită cronică și hipertensiune arterială, a fost încarcerat în perioada 2002–2005. Timp de aproape 9 luni a fost cazat alături de 110–120 de persoane într-o celulă cu doar 35 de paturi. Pe durata detenției, a fost cazat în celule alături de persoane fumătoare. Acesta s-a plâns în special de supraaglomerare și de condițiile de igienă necorespunzătoare, inclusiv de cazarea sa alături de fumători în aceeași celulă și în spitalul penitenciarului, precum și de primirea unei diete necorespunzătoare afecțiunilor sale medicale.

Aprecierile Curții Europene a Drepturilor Omului

Curtea a constatat că reclamantul a fost ținut în condiții de detenție care au depășit pragul de gravitate prevăzut de art. 3 (interzicerea tratamentelor inumane ori degradante) din Convenție, ceea ce constituie o încălcare a dispoziției respective. În special, Curtea a observat că, departe de a lipsi persoanele de drepturile prevăzute în Convenție, privarea de libertate impune în unele cazuri o protecție sporită a persoanelor vulnerabile. Statul era obligat să se asigure că toate persoanele private de libertate erau deținute în condiții care respectau demnitatea lor umană, că nu erau supuse unor suferințe sau greutăți de o intensitate care depășește nivelul inevitabil de suferință inerent detenției și că nu li se compromitea sănătatea.

2. Cauza Testa vs. Croația²

În fapt

Reclamanta, care executa o pedeapsă cu închisoarea pentru delapidare și suferea de hepatită cronică (hepatită C) cu un nivel ridicat de viremie (prezența unor viruși în sânge), s-a plâns în special de lipsa unui tratament medical corespunzător și a examenelor medicale, de hrana necorespunzătoare și de imposibilitatea de a se odihni suficient.

Aprecierile Curții Europene a Drepturilor Omului

Având în vedere că natura, durata și gravitatea reținerii la care reclamanta a fost supusă și efectele negative cumulate asupra sănătății sale ar putea fi considerate tratamente inumane și degradante, Curtea a hotărât că a fost încălcat art. 3 (interzicerea tratamentelor inumane ori degradante) din Convenție. Curtea a

¹ <http://hudoc.echr.coe.int/eng-press?i=003-3260887-3639978>

² <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=003-2055614-2175323>

constatat în special că lipsa îngrijirilor și asistenței medicale necesare pentru hepatita cronică a reclamantei, cumulate cu condițiile din penitenciar pe care a trebuit să le suporte timp de peste 2 ani au adus atingere demnității umane a reclamantei și i-au cauzat sentimente de angoasă și inferioritate, de natură să o umilească și să o înjosească, și poate chiar să îi distrugă rezistența fizică sau morală.

3. Cauza Poghosyan vs. Georgia³

În fapt

Cauza a avut ca obiect insuficiența structurală a asistenței medicale în penitenciare, în special pentru tratamentul hepatitei C. Reclamantul s-a plâns în special că externarea sa din penitenciarul-spital a fost prematură și că nu a primit asistență medicală corespunzătoare în cursul detenției.

Aprecierile Curții Europene a Drepturilor Omului

Constatând că reclamantul nu a primit tratament pentru hepatita C virală în timpul privării de libertate, Curtea a hotărât că a fost încălcat art. 3 (interzicerea tratamentelor inumane ori degradante) din Convenție. Aceasta a considerat în special că examinarea și diagnosticarea pacientului nu erau suficiente. Pentru a proteja sănătatea persoanei private de libertate, erau esențiale acordarea unui tratament corespunzător diagnosticului și supravegherea medicală adecvată.

Mai mult, observând că în momentul respectiv pe rolul Curții se aflau circa 40 de cereri având ca obiect lipsa asistenței medicale din penitenciarele din Georgia, Curtea a constatat că exista o problemă sistemică în legătură cu acordarea unei asistențe medicale corespunzătoare pentru persoanele private de libertate bolnave, printre altele, de hepatita virală C. În consecință, Curtea a invitat Georgia, în temeiul art. 46 (forța obligatorie și executarea hotărârilor) din Convenție, să ia de îndată măsuri legislative și administrative pentru a preveni transmiterea hepatitei C virale în penitenciare, pentru a introduce metode de screening pentru această boală și pentru a asigura un tratament prompt și eficace pentru această boală.

4. Cauza Khodubin vs. Federația Rusă⁴

În fapt

Diagnosticat cu HIV și alte boli cronice incluzând epilepsie, pancreatită, hepatită virală B și C, precum și diverse boli mintale, reclamantul a contractat diverse boli grave (incluzând rujeolă, bronșită și pneumonie acută) în cursul privării de libertate. Din cauza afecțiunilor sale, reclamantul a fost internat deseori în secția de spital pentru pacienții cu boli contagioase, care făcea parte din centrul de rețineră și arestare preventivă. Acesta a afirmat, în special, că nu a primit tratament medical corespunzător în centrul de rețineră și arestare preventivă.

Aprecierile Curții Europene a Drepturilor Omului

Curtea a constatat că reclamantul nu a primit asistența medicală necesară, ceea ce constituie o încălcare a art. 3 (interzicerea tratamentelor degradante) din Convenție. În special, faptul că acesta era diagnosticat cu HIV și suferea de o tulburare mintală gravă sporea riscurile asociate oricărei boli de care suferea în cursul privării de libertate și din acest motiv i-a intensificat puternicul sentiment de nesiguranță. Deși a acceptat că asistența medicală disponibilă în penitenciarele-spital nu este întotdeauna la același nivel cu cel din cele mai bune unități medicale

³ <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=003-2643820-2890164>

⁴ <http://hudoc.echr.coe.int/eng-press?i=003-1820267-1909701>

publice, în prezenta cauză, Curtea a subliniat că statul trebuia să se asigure că sănătatea și bunăstarea persoanelor private de libertate erau asigurate în mod adecvat acordându-le asistența medicală necesară.

Executor:

Diana MAZNIUC,
Consilier Cabinetul Avocatului Poporului

/ semnat /

Coordonat:
Natalia MOLOȘAG
Avocatul Poporului

/ semnat /